

Broadcast

magazine

DOSSIER
Wie redt de
ondertitel?

DE AUTORITEIT VAN Willem van Kooten

Captain of Media

Bart-Jan van Genderen
geniet meer van reis
dan van bestemming

Interview

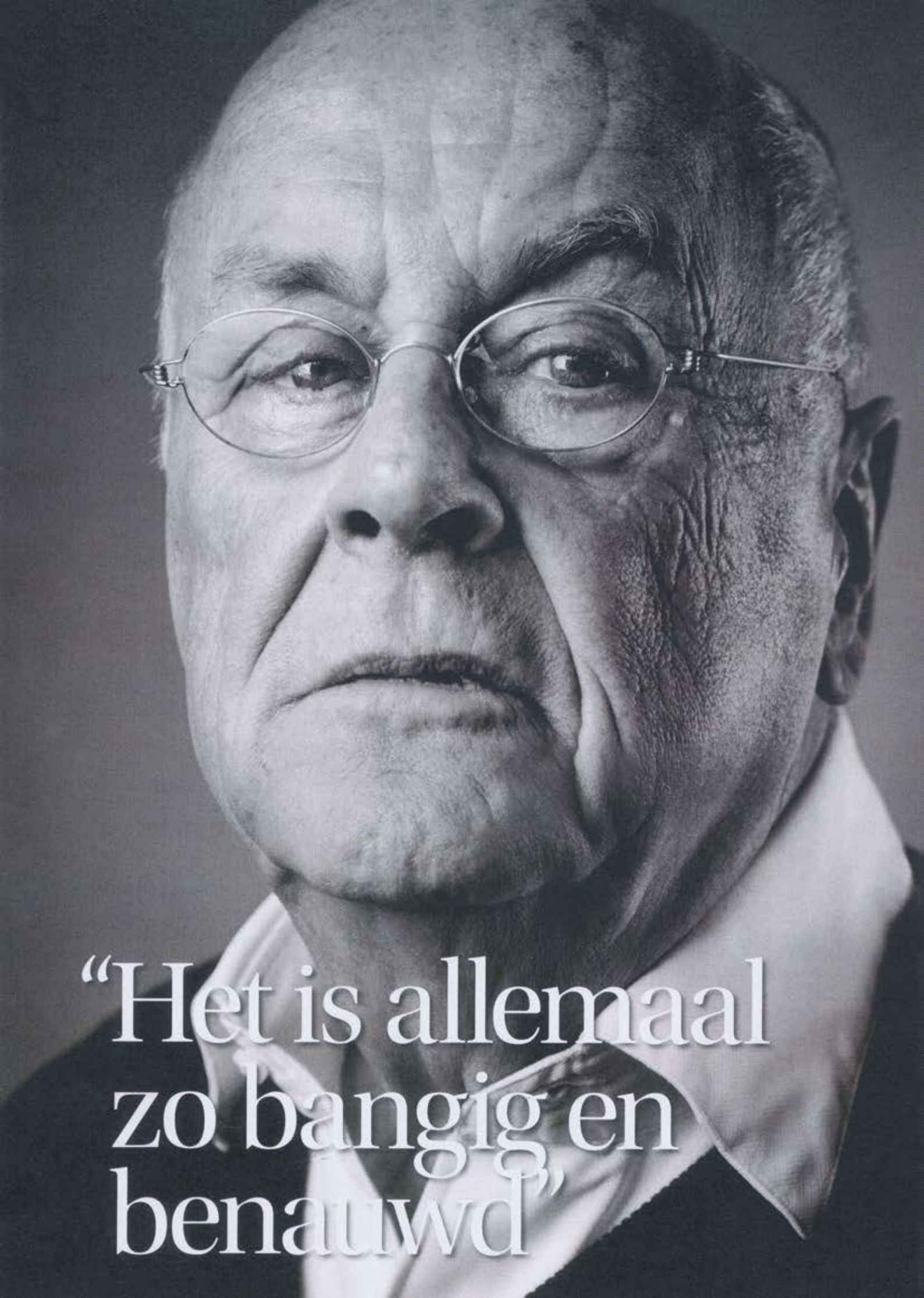
Karin de Groot:
"Nooit meer op
tv, heerlijk!"

Productie

Camera-analyse:
BMCC lust de
concurrentie RAW

Netwerken

Broadcast Media
Society uitgebreid
in woord en beeld

“Het is allemaal
zo bangig en
benauwd”

 Radio
Hall of
Fame

In de serie Radio Hall of Fame praat **Sjors Fröhlich** met mensen die van groot belang zijn voor de Nederlandse radio. Deze aflevering: **Willem van Kooten**, oftewel **Joost den Draaijer**. Na een lange carrière bij de radio is Van Kooten nu al weer vele jaren muziekkultgever, investeerder en zakenman.

Willem van Kooten – je zou hem zeker geen 72 geven – loopt een beetje mopperend rond in het kantoor aan de Alexanderlaan in Hilversum dat hij al decennia bewoont. “Ik hou eigenlijk helemaal niet van interviews, altijd weer gedoe. Ik moet overal iets van vinden.”

Maar dit interview gaat over de radio, alleen over de radio.

“Echt?” Zijn ogen glimmen. “Dat wil ik wel, heb ik wel zin in. Kijk, dit had ik voor je klaargelegd.” Van Kooten wijst op een prachtig koffietafelboek over de hitlijst van Radio Noordzee. “Prachtig boek hè? Echte perfectionisten, alle lijsten staan er in.”

In een gesprek met Willem van Kooten stuiteren de onderwerpen heen en weer als een bal in een flipperkast. “Leuk radioverhaal, luister. In 1957 werd ik samen met mijn dertien maanden jongere broer Pim landskampioen ‘hiken’ bij de padvinders. Dat was een soort survival. Wat denk je? Kom ik een tijdje geleden een van die Haasbroekjes tegen. Jan of Nico, ik haal ze altijd door elkaar. En die vertelt dat zij destijds tweede werden bij diezelfde padvinderkampioenschappen. Dat was ik vergeten. Hij was er nog ziek van, haha.”

En wat zegt dat over de padvinderij?

“Je kan het ook omdraaien. Wat zegt het over ons? Als je hoog eindigt bij de padvinders, eindig je ook hoog bij de radio.”

Willem van Kooten. Protestantse achtergrond, domineesfamilie. Eigenlijk moest hij theologie gaan studeren. Het werd Nederlandse taal- en letterkunde, maar wel op de VU in Amsterdam. Hij had zijn vader beloofd te gaan studeren, maar de radio trok. Hij begon bij – hoe kan het anders – de NCRV. Daarna Veronica, Radio Noordzee, Hilversum 3. Van Kooten bracht de Nederlandse radio hitlijsten, jingles en vooral humor.

Mis je de radio?

“Nee. Ik heb zoveel meegemaakt. Radio Noordzee, Veronica, Hilversum 3. Hilversum 3 was helemaal niets. Ik werd gebeld door Han Reiziger van de VPRO of ik niet twee uur wilde maken. Han, een geweldige man overigens, wist niet wat hij met die uren aan moest. ‘Dat moet jij gaan doen’, zei hij. ‘Wat moet ik doen?’, vroeg ik. ‘Dat mag je helemaal zelf weten’. Toen bedacht ik dat Hilversum 3 nog geen hitparade had, dus ik begon de Daverende Dertig. Maar ik wilde niet vanuit die VPRO-villa met al die alternatieve gasten. Niks mis mee hoor, maar dat was niet mijn wereld. Ik was van de hits, van de span-

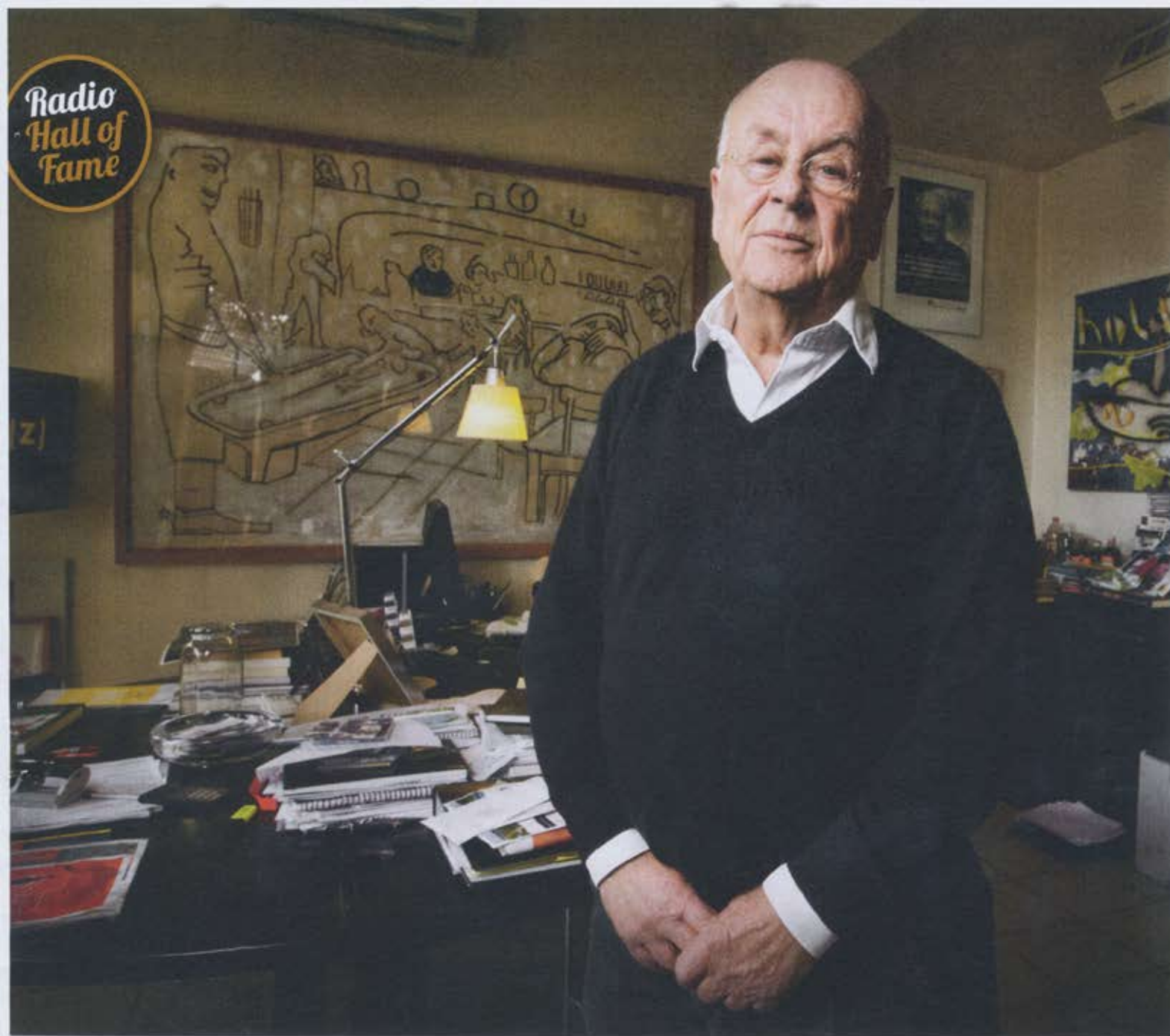
nende radio. En zij dachten dat zij spannende radio maakten. Dus ik aan de gang met de hitparade, elke donderdag tussen 12 en 2. Live vanuit het Muziekpaviljoen, waar de konijntjes buiten liepen. Ik liet de automobilisten altijd knipperen met hun lichten als ze van het viaduct afkwamen. Zo blij was ik met live uitzenden. Bij Veronica stond alles op band.”

Terwijl je op Hilversum 3 zat, ging je ook aan de gang bij Radio Noordzee. Je presenteerde zelfs twee concurrerende hitlijsten. Hoe was dat mogelijk?

“Ja, klopt. Dat heb ik een tijdje gecombineerd. In militaire dienst leerden Hollandse jongens maar twee dingen: regelen en ritselen.”

Daar heb je later dan veel plezier van gehad.

(Harde lach) “Absoluut. Dat ziet u goed, meneer. En we leerden ook kano’s en gevulde koeken eten in de kantine. Ik ging wel twee maanden eerder uit dienst. Daar had ik hard aan gewerkt door iedere maand een verzoekschrift voor grootverlof in te dienen. Een S5 (slechte geestesgesteldheid, red.) was mijn eer te na. Niet slecht voor een gesjeesde student.” ➤

“Ik heb de radio vanuit de Middeleeuwen naar deze tijd gebracht”

» **Ja, want met die studie is het niet meer goed gekomen?**

“Nee, dat was echt een volstrekt verkeerde keuze. Het ging over de Middeleeuwen en Gotisch taalgebruik. Dat was niks voor mij. En ik raakte echt verslaafd aan de radio.”

De vraag was of je de radio mist.

“Nee dus. Felix Meurders, Frits Spits, nu nog elke dag op de radio. Ik moet er niet aan denken. Ik vind de radio niet meer zo veel aan.”

Maar daar kun je dan toch verandering in brengen?

“Ik heb mijn aandeel geleverd. Ik heb de radio vanuit de Middeleeuwen naar deze tijd gebracht.”

Waarom is de radio niet meer spannend?

“Het zal ook aan mij liggen. Het heeft vast met ouderdom te maken, ik ben gewoon een ouwe lul geworden. Ik vind alleen Edwin Evers nog spannend. Een zeer begaafde radiomaker. Begrijp je wat ik bedoel? Evers is een dj/entertainer, fantastisch. Dat is een zeldzame combinatie. Hij moet alleen wat meer muziek draaien. Er wordt zoveel geluld in dat programma, met die hulphonden..”

Pardon, hulphonden?

“Ja, hulphonden. De sidekicks. Mooi woord toch?”

"Door mijn bezoek aan de States had ik aan gezag gewonnen. Dat maakte mijn werk weer wat makkelijker."

"Platen laten testen door panels van huisvrouwen. Wie heeft dat verzonnen?"

Prachtig. Die had jij niet, hulphonden?

"Nee meneer. Had ik niet nodig. Ik heb wel eens iets met Adje Roland gedaan, maar ja, ik moest het allemaal zelf betalen. Frits Spits had later een heel leger om zich heen met de Dikke Blomberg en nog veel meer. (Met forse stemverheffing) ER WAS GEEN GELD, SJORS! Ik kreeg honderd gulden per programma. Maar goed, Abe Lenstra heeft ook nooit echt geld verdiend met voetballen. Dat heeft die Evers beter geregeld. Wat hem zo goed maakt? Multi-getalenteerd, begrijp je wat ik bedoel? En vooral humor. Ik mis de humor op de radio. En dan niet het afzeiken,

want afzeikhumor is geen humor. Dat gaat ten koste van anderen."

Dus je houdt het nog wel bij?

"Ik luister niet zo heel veel en dan voornamelijk praatradio. Dat is ook de leeftijd, denk ik. Ik luister graag naar een goed gesprek. Daarom heb ik op een gegeven moment ook in BNR Nieuwsradio geïnvesteerd. En nu loopt het daar goed."

Hoor je genoeg goede gesprekken?

"Het is vaak te fragmentarisch. Daarom houd ik wel van Kunststof. Een schrijver of een kunstenaar die een uur aan het woord mag komen. Dat vind ik mooi. Luister ik vaak in de auto. Eigenlijk luister ik alleen maar in de auto. Thuis overheerst de stilte. Heerlijk vind ik dat. Geen radio, geen tv, alleen af en toe het nieuws."

Je hebt als Joost den Draaijer....of is het eigenlijk Joost de Draaijer?

"Facultatief meneer, wat u wilt."

Ok, je hebt als Joost den Draaijer de hitlijsten, de jingles en de humor naar de radio in Nederland gebracht.

Geïmporteerd vanuit Amerika, want daar ben je echt naar toe gegaan?

"Zeker, met de vliegtuigmachine, vijftig jaar geleden. Ze vroegen bij Veronica of ik programmaleider wilde worden. Dat wilde ik wel, maar dan wel met volmachten. Geen probleem. Ik wilde ook jingles maken, dat kost geld. Mocht ook. En ik wilde naar Amerika.

Joh Sjors, daar was ik nog nooit geweest. Het leek me geweldig. Ik arriveerde op 4 juli 1964, Independence Day. Ik dacht dat er een bom op Manhattan was gevallen. Het was uitgestorven. Ik kwam terug met hitlijsten, jingles en t-shirts."

T-shirts?

"Bedrukte t-shirts. Die bestonden nog niet hier. De bazen van Veronica waren textielboeren. Hielden ook van een goed glas jenever, maar dat terzijde. Ik zei: 'We moeten t-shirts laten bedrukken met het Veronica-schip en het logo er op'. Zo kwam het bedrukte t-shirt in Nederland. Weet je wat het belangrijkste was dat ik meenam uit Amerika? Autoriteit. Ik was een eigenwijze jideltuit. Althans, zo zagen mijn bazen en collega's mij. Door mijn bezoek aan de States had ik aan gezag gewonnen. Dat maakte mijn werk weer wat makkelijker."

Van Kooten heeft zijn hele leven in de clinch gelegen met de overheid. Of het nu bij Veronica was, Fokker of Sport7. Wat is dat toch?

"Dat Nederland het internationaal zo enorm goed doet in de creatieve industrie (muziek, media, tv formats) is geen verdienste van de overheid. Die hebben het eigenlijk altijd geprobeerd te killen. Vooral het CDA, de katholieken. Want de katholieken, dat zijn de uitgevers. Die wilden geen concurrentie, begrijp je wat ik bedoel? Dat waren de vrienden van Lubbers en die socialist Ritzen. Waarom kom ik hier op? Oh ja, ik vond dat elke Nederlander recht had op zijn eigen radiozender. Ik mag wel mijn eigen krant beginnen, maar niet mijn eigen radiozender. Maar het is achterhaald."

“Weet je wat het belangrijkste was dat ik meenam uit Amerika? Autoriteit”

» Internet.

“Tuurlijk. Elke Nederland hééft nu zijn eigen zender.”

Wat betekent dat voor de radio?

“Internet heeft de radio veranderd. Van broadcasten zijn we naar narrowcasten gegaan. Het is ook allemaal veel te geformatteerd. De dj's worden in een keurslijf gepropt. Alles staat vast: muziekkeuze, volgorde, vormgeving. Dus het is ook moeilijk om boven te komen drijven voor die gasten.”

Is de radiomarkt te verbrokken geworden door internet?

“Dat valt ook wel weer mee. De grote stations pakken toch elk 7 tot 10 procent van de markt. Ik vind dat nogal wat.”

En hoe zie je de toekomst van de publieke radio met alle fusieontwikkelingen?

“Ik roep al dertig jaar: BBC-model! Maar ja, we hebben nog altijd de omroepverenigingen. Weet je waar het fout is gegaan voor de publieke omroep? Ze hebben hun eigen ondergang getekend toen het kijk- en luistergeld werd afgeschaft en de boel werd gefiscaliseerd. Vanaf dat moment moest Hilversum met de pet in de hand naar Den Haag. En de dames en heren politici hebben het tegenwoordig niet zo op de omroep, dus dat was het begin van het einde. Ze hebben geen eigen bron meer en dat hebben ze in Hilversum nog steeds niet in de gaten.”

Hoe ziet het eruit wat jou betreft met Radio 1, Radio 2 en 3FM?

“Radio 1 is niet slecht. Ze brengen steeds meer business. Ja, Radio 1 heeft de economie ontdekt. BNR, pas op uw zaak! Radio 2 is er alleen om de commerciëlen te pesten, zoals Hilversum 3 destijds werd opgericht om Veronica te pesten. En dan pakken ze 13% met de Top 2000, op zich wel weer knap, hoewel die Top 2000 in essentie natuurlijk ook een oud idee is. In 1966 deden we bij Veronica al de Top 100 van het jaar. En 3FM moet veel meer doen met Nederlandse bands.”

Dat gebeurt toch ook?

“Ben je gek. Minimaal. In mijn tijd speelden de bandjes uit het dorpshuis ook bij ons op de zender. Zo kregen we de Haagse popscene en later de Amsterdammers. Ik heb er ooit nog over gecorrespondeerd met Rick van der Ploeg, de staatssecretaris. Nuchtere man, die ook wel eens buiten het land is geweest. En met Frits, hele briefwisselingen. Frits, wat is dat nou...waarom doe je niks voor de Nederlandse muziek?”

Dat is toch niet terecht. Frits Spits heeft zich begin jaren tachtig behoorlijk hard gemaakt voor bands als Doe Maar en Het Goede Doel.

“Nee joh. Gijzelaar van het Goede Doel wilde hij niet draaien. Dat gebeurde tijdens zijn vakantie door Peter Holland. Die vond het wel een goede plaat. En Doe Maar heeft meer te danken aan Lex Harding dan aan Frits Spits.”

Je klinkt niet tevreden over de muziekradio in Nederland, zowel publiek als commercieel.

“Nee. Het is allemaal zo bangig

en benauwd. Platen laten testen door panels van huisvrouwen. Wie heeft dat verzonnen? Wat ze niet kennen, pikken ze niet. Je moet muziek uitkiezen op basis van je vakmanschap. Als ik ooit Do You Love Me van The Contours door een panel had moeten laten testen, was het nooit een hit geworden. Nu werd het de eerste Motown-hit buiten Amerika. Begrijp je wat ik bedoel? Iedereen zit klem in zijn format. Dat is niet goed, Sjors. Dat is zielig voor die jongens.”

Nog even terug naar dat prachtige hitlijstenboek dat voor ons ligt.

Wat is nog de toekomst van een hitlijst op de radio, de impact is weg.

“Ja, dat is zo. De Spotify-hitlijst is het nu, of de iTuneslijst. Maar de romantiek om bij de platenwinkel de lijst te halen, is verdwenen. Weet u het nog: Het gedrukte exemplaar ligt klaar bij je platenhandelaar. Vraag ernaar! Dat waren nog eens tijden. Dat is weg.”

Gaat dat ooit nog goed komen?

“Nee.”

Dat is een trieste constatering.

“Ja.”

Tot slot Willem, ben je nou koopman of dominee?

“Ik vind het een prachtige combinatie, waar ik me zeer wel bij voel.”

Bij het afscheid krijg ik nog wat tips van de meester in mijn functie als baas van BNR. “Die Kees de Kort, dat is een superster. Hou die in de gaten. Begrijp je wat ik bedoel?” ■

Maar 3FM groter dan ooit

Decemberdecepties

Waarin 3FM zichzelf overtreft, andere muziekzenders tranen met tuiten huilen en het nu echt gedaan is met Arrow in de ether.

Terwijl alle ogen zich langzaam richten op de nieuwe vorstperiode vanaf 30 april, blikken wij nog eenmaal terug naar de koude kerstdagen en de impact daarvan op radioland. Kijkend naar de Top 2000 moeten we terug naar 2006 om deze moddervette score van Radio 2 te overtreffen. Bij Sky Radio moeten we vijf jaar terug om een even verdienstelijke kerstscore te vinden. En kijk naar de grafiek: het *Serious Request*-feestje van 3FM brengt de publieke popzender op het grootste marktaandeel sinds de oerknal (frequentieverdeling 2003). Bij 12,1 procent denk je normaal gesproken alleen aan 538.

Malaise

Daar ligt dan ook een deel van de decemberdeceptie: 538 haalt een score waar het zich bij zomers weer voor zou schamen, slechts tweetiende boven het laagste marktaandeel ooit. De ORN-zenders zetten vorige maand al daad-

werkelijk een diepterecord neer, waarvan ze nu maar amper herstellen.

Tranen met tuiten ook bij 100%NL en SLAM!FM, waar de 2- respectievelijk 4-procentsgrens toch wel op een vaste bodem was gaan lijken. De teleurstelling bij BNR Nieuwsradio zal ook groot zijn geweest toen bleek dat men is teruggekeerd op een marktaandeel van nog voor de crisis, terwijl tv-concurrent RTL Z maand na maand garen spint bij de economische malaise. Opvallend genoeg pakken de klassieke-muziekzenders wat winst mee; zij vormden wellicht de veiligste uitwijkmogelijkheid voor wie echt niet van feestdagengezeur op z'n radio houdt.

Origineel

Terwijl Hilversum zich klaarmaakt voor de veiling van het braakliggende kavel A7, kwam op 1 maart een eind aan de laatste FM-verschijningsvorm van oud-exploi-

Radiolijst december 2012-januari 2013

	yp	ma	+/-
1	(1) Radio 2	13,0	+0,4
2	(2) 3FM	12,1	+0,9
3	(3) Sky Radio	10,4	-0,1
4	(4) Publieke regionalen	10,2	+0,1
5	(5) 538	9,4	=
6	(6) Radio 1	6,7	-0,1
7	(7) Q-music	6,2	-0,4
8	(8) Radio Veronica	5,8	+0,1
9	(9) Commerciële regionalen (E Power)	4,9	+0,1
10	(10) 100%NL	3,4	-0,5
11	(11) Radio 10 Gold	2,6	-0,1
12	(12) Radio 5	2,2	-0,3
13	(14) Classic FM	2,0	+0,2
14	(13) Radio 4	2,0	+0,1
15	(15) SLAM!FM	1,7	-0,1
16	(16) Arrow Classic Rock	1,1	+0,1
17	(18) Sublime FM	0,6	=
18	(17) BNR Nieuwsradio	0,6	-0,1
19	(19) Radio 6 Soul & Jazz	0,2	=

Bubbling under 4,9% (-0,2); **luisterdichtheid** 18,6% (+0,5); **luistertijd** 192 min. (+5)
Bronnen: CBS, Intomart/GfK, Stichting NLO, MSS, NPO, RBO, archief BM.

tant Arrow, namelijk Arrow Classic Rock Noord in Twente, Zwolle, Drenthe en Friesland. Het regionale babyboomstation is in die regio's vervangen door pop-rockzender Freez FM. Daarmee lijkt het merk Arrow definitief uit de ether verdwenen.

Vorig jaar al namen we afscheid van Arrow Jazz FM. Dat opgefreste jazzkanaal heet nu Sublime FM (en is van iemand anders). In februari begon creatief directeur Bas Westerweel met zijn zelfgepresenteerde ochtendshow *Good Morning Mr. Radio*,

die – heel origineel – dit voorjaar vanuit een glazen huis in Utrecht gemaakt zal worden. Over het 'goede doel' doet Sublime FM niet hypocriet: de zender wil hiermee zichzelf en de ochtendshow op de kaart zetten.

Hulp

Behalve een nieuw radiostation op A7, gaan we dit jaar ook de eerste landelijk-commerciële uitzendingen via DAB+ meemaken. Verrijkend hieraan is dat je met één FM-licentie twee stations op DAB+ mag brengen. Sky Radio denkt eraan om Classic FM in de ether toe te voegen. 100%NL heeft, verrassenderwijs, een deal op het oog met de katholieke AM-zender Radio Maria. Gezien hun huidige marktaandeel kunnen de polderpoppers een beetje hulp van boven ook best gebruiken. ■

3FM Serious Growth

